

GENİŞLETİLMİŞ BAŞKANLAR TOPLANTISI AÇILIŞ KONUŞMASI

03 OCAK 2020

Değerli MÜSİAD Ailesi, Değerli Yönetim Kurulu Üyelerim,
Kıymetli Basın Mensubu arkadaşlar,

Her yılın ilk haftası düzenlediğimiz ve artık bir MÜSİAD rutini olarak gelenekselleşen “Ekonomik Değerlendirme ve Yeni senenin Beklentilerinin Ele alındığı Genişletilmiş Başkanlar Toplantımıza” hoş geldiniz. Katılımlarınızdan ötürü çok teşekkür ederim.

Sadece Türkiye için değil, tüm Dünyada zorlu ve sert; sosyo-politik, ekonomik ve siyasi manevralarla geçen bir 2019’un envanteri bizi 2020 yılı için daha tedbirli, daha ihtiyatlı ve daha hızlı karar alma süreçleri ile hareket etmek zorunda olduğumuz açıktır.

Aynı zamanda 2020 yılı, değişimler karşısında doğru refleksleri hızlı bir şekilde verebilmenin de sınanacağı bir yıl olarak karşımızda durmaktadır.

Her ne kadar siyasi aktörlerin belirleyici gücü masada olsa da aslında siyasetin yönünü belirleyen her zaman olduğu gibi ekonomik güç unsurları ve kısıtlar olacaktır.

Çünkü bilinen bir gerçek vardır: siyasal söylemlerin vatandaşın gözünde somutlaşması ancak onun mutfağında pişen yemeğe, çocuğuna vereceği harçlığa, işine gitmek için harcayacağı zamana ve paraya ya da bir işinin olup olmayacağına bağlı kalır.

İbreyi işveren yönüne çevirdiğimizde de aslında sonuç değişmez. Vatandaşların toplam refahtan optimumda faydalanması her ne kadar devletin asli vazifesi olsa da bunu biz işveren kesimi eliyle yapacaktır. Çünkü tüm yükün devletin üzerinde olduğu ekonomik sistemlerin çalışamaz hale geldiğini tarih boyunca test ettik.

Kıymetli misafirler, MÜSİAD’lı dostlarım,

Ekonomi, elbette belli noktalarda denge düzeyini bulan bir ihtisas alanıdır ancak “beklenti etkisi” kavramının kendini en belirgin şekilde gösterdiği bir işleyişin aslında.

“Beklenti neyse gerçekleşme de o yönde olur” şeklinde özetleyebileceğimiz rasyonel beklentiler kuramı aslında ekonomi dışında da yaşadığımız bir gerçektir.

Bizler elbette somut gelişmelerin bize sunduğu tabloyu görmezden gelmeyi önermiyoruz. Ancak sürekli bir olumsuzluk havasının da bize getirisinin olmayacağını altını çiziyoruz.

Kıymetli misafirler,

Son dönemde özellikle aldığımız eleştirilerin başında sürekli iyimser tavrımızı korumamız ve sorunları işaret etmediğimize dair yorumlar yer almaktadır. Bunu MÜSİAD olarak kesinlikle kabul etmediğimizi belirteyim.

Bizler kötümser tabloların oluşturacağı atalet ve gerginlik havasının ekonomide yaşayan olumlu eğilimleri baltalayacağını savunuyoruz.

Bakınız iyi giden bir sistemin içine yerleştirdiğiniz kötümser senaryoların iyi giden yapıları da karamsarlık döngüsü içine katacağını unutmayalım.

Elbette Türkiye ekonomisi, zor bir süreçten geçmektedir. Bunu yadsıyamayız. Ancak Global Resesyonun ayak seslerini iyice hissetmeye başladığımız şu günlerde yani küresel kapitalizmin tıkanma yaşadığı bir reel politik düzlemde Türkiye’yi ayrıştırarak yapılacak her analiz iyisi ile de kötüsü ile de eksiktir ve manipülatiftir.

Dünya genelinde açımızı büyütürsek sürekli tekrarlayan seçimler ile iyice güçlenen milliyetçilik hareketinin ekonomide bir kapanma yılının da habercisi olduğunu görebiliriz.

Örneğin İspanya’da hükümet sorunu 4 yılda 4 erken seçim getirdi. Avrupa Birliği’ndeki (AB) krizin İspanya’ya etkileri olarak yorumlanan ana başlıklara bağlı olarak hükümetler içinde ekonomi kökenli isimlere ağırlık verildi. Öyle .sanıyorum ki bir süre daha ülkede iktidar ve istikrar olmayacak

Fransa’da bildiğiniz üzere sular 2 yıldır durulmuyor. Macron hükümetinin sorgulanan mali politikaları rahatına düşkün Fransız halkını belirli aralıklarla sokağa döktü ve bu sürecin 2020 yılında da devam edeceği açıktır.

İtalya'da bildiğiniz üzere yönetimin başına IMF'i yöneten isim getirildi ancak daralan AB ekonomisinde İtalya bir türlü beklenen büyüme rakamına ulaşamadı.

2019 yılı toplu gösteriler ve sosyo-ekonomik sıkışma yılı oldu:

Hong Kong'da Nisan ayından bu yana 'suçluların Çin'e iadesi'ni öngören tartışmalı yasa tasarısı nedeniyle sokaklar savaş alanına döndü. Bu bölge bizim teknoloji ithalatımızın önemli bir bölümüne hitap etmektedir. Ancak yeni süper güç olarak duran Çin'in kendi içinde yaşadığı sosyo-politik gerilimlerin ve Çin ekonomisindeki görece daralmanın da 2020 yılı için önemli bir makro veri olarak alınması tarafındayız.

İran'da petrol fiyatlarına yapılan zam nedeniyle başlayan gösterilerde resmi olmayan rakamlara göre 500'den fazla gösterici yaşamını yitirdi. İran 2020 yılı için pek çok iş adamımız açısından partner olma özelliğini koruyor ancak ambargoların bizim işbirliğimize getirdiği zarar da ortadadır. Amerikan senatosunun Başkanlık sistemine alternatif yürüttüğü dış politika ayarı bizi bu şartlar altında bir kez daha ABD ile karşı karşıya getirebilir. Meseleye sadece S-400 savunma sistemleri ekseninde bakmak kısır bir analiz olacaktır. Macron'un Merkel'e önerdiği ortak Avrupa Ordusu fikri ve Merkel'in bu konuya sıcak bakması da NATO'nun yeni bir yapı ile 2020'de karşımızda olduğunu gösteren emarelerdendir.

Lübnan'daki WhatsApp gibi mesajlaşma uygulamalarına getirilen vergiler nedeniyle başlayan gösteriler ekonomik sıkıntılara evrildi ve sonrasında Lübnan Başbakanı Saad el-Hariri istifa etti.

Irak'ta da tıpkı Lübnan'da olduğu gibi gösteriler Başbakan'ın istifasına sahne oldu. 350'den fazla kişinin öldüğü protesto gösteriler, yer yer devam ediyor.

Her üç ülkedeki gösterilerin zamanlaması ve gösterilere şii kesimlerin önderlik etmesi; bizi, OrtaDoğu'daki mezhep çatışmalarının yeniden sahneye sürülüp sürülmeyeceği hususunda endişeler oluşturmaktadır. Bildiğiniz üzere İran'daki olaylar başlamadan önce Sayın Cumhurbaşkanımız Irak'taki olayların benzerlerinin İran'da da görülebileceği hususunda alt metinler ortaya koymuştu. Ardından İran Dışişleri sözcüsü Musevi de bu konuda teyit niteliğinde açıklamalarda bulunmuştu. Bu söylemler ve basına yansıyan büyükelçilik saldırıları, bölgede istikrarsızlık ve özellikle irredentist hareketlerin kaşındığının göstergesidir.

Bu şartlar altında Orta Doğu sermayesi için güvenli liman yine ve yeniden Türkiye toprakları olacaktır.

Aynı şekilde Suriye güvenli bölgesinin inşası için düzenlenen sınır ötesi harekâtın tüm tepkilere rağmen yapılması ve sonuçta Türkiye'nin hem sahada hem de masada kazandığı zafer, Suriye'nin yeniden inşası adına yepyeni bir dönemin de kapılarını açmaktadır.

Gerek İran gerekse Irak'taki gösterilerin iş dünyası açısından okunması farklıdır: dünyanın her yerinde toplumsal olaylar, kısa sürede yerel kimliğinden sıyrılarak küresel dinamiklerin hareket sahası haline gelir. Böylesi durumlarda risk ve tehdit aynı cümle içinde okunur. Türkiye gerek jeopolitik yapısı gerekse dengelenme süreci içindeki ekonomisiyle bu bölgedeki sıcak paranın çekim noktası haline getirilebilir. Öte yandan bu gibi hareketlerin bölgesel olarak yayılması da maalesef bizdeki ekonomik dengeler üzerinde baskı unsuru olarak kendini gösterir.

Bu durumun en belirgin örneklerinden birini şimdi Libya'da yaşamaktayız. Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin sondaj faaliyetlerinin Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından tepki görmesinin ardından Libya'nın bölge üzerindeki hakları yeniden konuşulur oldu.

Yunanistan'ın Libya'daki rejim sorunu döneminde Libya deniz sahasına yaptığı 63.000 km²'lik ihlal Türkiye'nin Trablus Hükümeti ile bu hususu değerlendirmesine neden oldu. Çünkü ortada hem ticaret yolları hem de enerji hatlarının güvenliği sorunu söz konusu oldu.

Şimdi pek çok sahada ortak söylem şöyle: Türkiye neden Libya'da? Yunanistan'ın Doğu Akdeniz'de aktif halde bulunan ve enerji stratejisini Akdeniz kanalı ve alternatif baharat yolu ile güçlendirmeye çalışan bir Türkiye'yi 2014 yılından bu yana Libya merkezli bir manevra ile sıkıştırmaya çalıştığını görmemek sanırım naif bir yaklaşım olacaktır.

Kıymetli misafirler, MÜSİAD'lı dostlarım,

2020 yılı ticaretten ziyade ticari istihbaratın; ekonomiden ziyade ekonomik güvenliğin masada olduğu ve koz olarak güçler dengesini belirlediği bir yıl olacaktır.

Türkiye, jeopolitik hinterlandı çok geniş bir ülkedir. Bu durum ekonomik partnerlik seçenekleri ve ticari ortaklıklar için bir fırsat olduğu kadar ekonomi güvenliğinin sağlanması adına oldukça zorlu bir mücadeleyi de beraberinde getirmektedir.

Bu noktada Türkiye'nin Suriye'nin yeniden inşasında aktif bir rol oynayacağı kaçınılmazdır. İdlib konusunda önlemlerimizi artırıp güvenli bölgenin korunması hususunun da 2020 yılındaki sıcak başlıklar içinde kalacağını hatırlatmak isteriz.

İbni haldun'un sözünü burada bir kez daha zikretmek isterim: Coğrafya kaderdir.

Türkiye bulunduğu coğrafyanın ona sunduğu nimetler kadar tehlike ve tehditleri de kendi ekonomik dengeleri adına gözetip makul bir zemine oturtmakla görevlidir. Görünen odur ki Türkiye 2020 yılında da mazlum coğrafyaların hamisi ve Orta Doğu'daki Yemen'den Libya'ya; İran'dan Irak'a, Suriye'den Kuzey Afrika'ya kadar uzanan hattın ekonomik merkezkaç alanı olma özelliğini artırarak devam ettirecektir.

Bakınız,

Kuzey ve Orta Afrika bizim için yeni bir ticaret planı çıkarma alanı olacaktır ve olmalıdır.

Bildiğiniz üzere Çin'in kuşak yol projesi kapsamında bilhassa Orta Afrika'daki yatırımlarının seyri dikkat çekicidir. Adeta Orta Afrika'nın yeniden inşası Çin sermayesi üzerinden yapılmakta ve lojistik hattı da ülkemizden geçmektedir.

Elbette İpek Yolu'nun bağlantı noktasında olmak önemlidir ancak Kuşak Yol kapsamında Türkiye'nin lojistik ülke olma markasını yeniden gözden geçirmesi ve hattın bizdekis sanayi ve üretim sistemine ne ölçüde katkı sağlayacağını da ayrıntılı bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

MÜSİAD olarak 2020 yılının ilk aylarında iki kapsamlı çalıştay ile iki önemli dış politika meselesini masaya yatırıp üretim ve ticaretimize olan etkisini inceleyeceğiz.

Bunlardan biri Brexit süreci sonrası yeniden yapılandırılacak olan AB ile olan ekonomik partnerliğimizin analiz edilmesi

İkincisi ise Kuşak Yol hattının ülkemiz üretim, yatırım ve sanayisine olan avantaj ve tehditlerinin masaya yatırılacağı çalıştaylar olacaktır.

Çünkü her iki olgu da ülkemizin bilhassa KOBİ potansiyelini etkileyecek ve yerli-milli sermaye mottomuzu etkileyecek çıktılar barındırmaktadır.

Kıymetli dostlar,

2020 yılında ekonominin ve ticaretin yönünün doğuya kayacağı artık yadsınamaz bir gerçektir. Bu doğrultuda Özbekistan başta olmak üzere tarihsel ve kültürel bağlarımızın olduğu bölgede çok daha aktif bir iktisadi partner olarak varlık göstermeyi tavsiye ederim. Sadece Orta Asya değil Balkan ülkelerinde de muadili bir ticaret ve yatırım ağının 2020 yılında aktive edilmesi için çalışmalarımızı 2019 ortalarında başlattık. MÜSİAD olarak bu hususta üyelerimize uygun bir ticaret ve yatırım hattı açacağımızın ve bunun için çok kapsamlı bir projeyi içerik olarak tamamladığımızı huzurlarınızda beyan ederim.

Aynı şekilde Asya ülkeleri ile ilişkilerin artırılması ve ihracat hedeflerinin gündemi belirsiz Batı ekonomileri yerine daha genç pazarlar olan Asya ülkelerine doğru kaydırılmasının çok daha verimli sonuçlar doğuracağı kanaatindeyiz.

Satışa yönelik ve proje bazlı teşvik sisteminin geliştirilmesi gerektiği hususunu ilgili merciler ile paylaşmakta ve bu hususta mevzuatın yeniden düzenlenmesi için 2020 yılında çok daha aktif bir hareket planı izleyeceğimizi de burada sizlerle paylaşmak isterim.

Savunma sanayi başta olmak üzere, yeni otomotiv hamlemizdeki bu umut verici gelişmenin içerden tedarik sistemi ile desteklenmesi gerektiğinin altını çizirim.

Biz Türkiye'deki sürdürülebilir kalkınmanın itici gücünün ısrarla KOBİ'lerden geleceğinin ve bilhassa gıda-tarım sektörü ile sosyal dokunun da yeniden inşa edileceğinin arkasındayız.

Çok yakında açıklayacağımız Kırkentler projemiz ile kentsel dokuların yeniden planlanması ve başlayan tersine göçün yeni yerleşme alanları kurarak çok daha sağlıklı ve homojen bir demografik dağılımı ve aynı zamanda istihdamı artıracak bir çözüm olarak sunacağız.

Ancak burada bizim açımızdan en hayati mesele firmalarımızın finansmana erişim şartlarının düzenlenmesi olacaktır. Burada devlet ve hükümet yetkililerine önemli sorumluluklar düşmektedir: yerli alımları teşvik etmek KOBİ ve üstü firmalarımızdaki üretim ve yatırım iştahını besleyecektir.

Ulaşım araçlarında hala yurtdışı üreticilerin birincil tercih listesinde olduğunu görmekteyiz. Halbuki hem otomotiv yan sanayinde hem de ulaşım araçları altyapı sektörlerinde tercihin yerli firmalardan yana kullanılması 11. Kalkınma Planı dahilinde de zikredilen bir husustur. İvedilikle hayata geçirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Toplu satın alımların ya da üretim ihalelerinin hala çok büyük ölçekli firmalar nezdinde yapılıyor olması ekonomimizin hem üretim hem de istihdam lokomotifleri olan KOBİ'ler için ciddi bir baskı unsuru olmaya devam etmektedir.

Biz bu nedenle, KOBİ'lerin çok daha sağlıklı bir altyapı ile büyüyecekleri ve birlikte hareket ederek sipariş alabilecekleri orta ölçekli sanayi bölgeleri sistemini kurduk. Burada öncü olmanın verdiği standartları belirleme ve akreditasyon kurumu olma avantajımızı 2020 yılında KOBİ'ler lehine çalıştırmayı hedefliyoruz.

Kıymetli Dostlar,

Siyaset aslında ülkeler ile olan ilişkileri bir üst makamda bağlar. Geri kalan tüm iletişim ve işbirlikleri bizler gibi STK'lar yoluyla sağlanır. Sivil toplum örgütleri artık devlet yönetimi yani siyaset ile toplum arasında bir balans görevi görmektedir.

Yeni dünya düzeninde STK'lar (bilhassa müsiad gibi geniş bir alana yayılmış ekonomik alanda yoğunlukla varlık gösteren stk'lar) yeni bir işlev ve görev seti ile başbaşa kalmış durumda.

Nedir bu setler:

1. Ekonomik anlamda düzenleyici kurum olma rolü
2. Toplumsal hayatta sosyal kanaat ve algıları biçimlendirme rolü
3. Devlet-siyaset-ekonomi ekseninde taban ile yönetim arasındaki iletişim rolü

Müsiad, bu noktada yaygın ağı ve üye profilindeki çeşitlilik ile 2030 hattı dünya sosyo-ekonomik sistem anlayışında sadece bir stk olarak değil; bir platform olarak kendini tanımlamakta ve dönüşümünü bu vizyonla yapmaktadır. Biz buna tazelenme diyoruz.

Örnekle açıklayalım ki stk'ların sosyal işlevindeki değişimi anlatmış olalım.

Dünyada artık çok büyük ölçekli ve çok uluslu şirketlerin milli ekonomileri zorladığını hatta onlar için tehdit olma noktasına bile eriştiğini görüyoruz.

2008 krizinde dünya, bu riskle yüzyüze geldi. Bu firmaların hem yönetimi çok zor hem de karar alıcılar üzerinde ekonomiye sağladıkları katkıyı kullanarak ciddi bir baskı kurmaktalar. Ancak hantal yapıları nedeniyle esnek ve değişime açık değiller.

Oysa bizim gibi yaygın sermaye örgütleri devletler arası ilişkilerde ticari ve ekonomik yakınlaşmaları ve işbirliklerini sağlayarak bir çeşit köprü görevi görmektedirler.

MÜSİAD olarak 2020 yılını ticaret ve yatırım ağı kurma yılı olarak hedefliyoruz.

Bilhassa sınır illerindeki ticaretin geliştirilmesi ve üretim-ticaret-yatırım hattının birlikte planlanması için MÜSİAD INVEST AĞINI 2020 yılında aktif hale getiriyoruz.

Kıymetli misafirler

Bizler gelecek seneden umutluyuz. Konuşmamın başında da belirttiğim gibi kötümser senaryoları sürekli tekrar etmenin oluşturacağı tehditkar zeminin bizlere kazandıracacağı faydalar sınırlıdır.

Umutla yaklaştığımız her meselede azimle ve inanarak çalışmak tehditleri elbette yok etmeyecektir ancak onlarla mücadele etmek adına bizleri güçlü kılacaktır.

Kendimizi dünyada yalnız görmek, mevcut sorunlarımız dahilinde meseleleri öznelletirmek bizleri sonu belirsiz bir kısır döngüye sevk edecektir.

Faizlerdeki belirgin düşüşle bankaların kredilendirme faaliyetlerine hız vereceği bir döneme giriyoruz. Ancak bizim kırmızı çizgimiz olan faiz ile iş yapmaya alternatif; girişim sermayesi fonları, ortaklık fonları, proje borsası gibi alternatif finansman seçeneklerimiz de 2020 yılında devreye girecektir. Burada önemli olan TL'ye karşı duyulacak güven unsurunu beslemek ve milli sermaye stokumuza yatırım yapmaktır.

Bir ülkede paranın değerini o ülkedeki üretimin hacmi ve katma değeri belirler. Finansal yapılandırmalardaki yeni uygulamaların devreye girmesiyle konkordato sayısında da belirgin bir azalma yaşayacağımızı tahmin ediyoruz.

Aynı şekilde iş dünyasının yatırım iştahının yeniden gelmesi istihdam üzerinde de olumlu bir etki sağlayacaktır.

Kıymetli dostlar,

Sızıyı gideren su.

Lakin

Suyun sızladığını kimseler bilmez.

Bizler, yaramıza bastığımız suyun dahi sızlamasına sessiz kalmayan bir topluluğuz. Bu nedenle MÜSİAD her daim yaptığı gibi bu sene de memleketi için devleti için ve ümmeti için her ne lazımsa elini taşın altına koymaya hazırdır.

Bizler, mazlum coğrafyalarda sızlayan yüreklere su taşımanın derdindeyiz. Paranın satın alamayacağı haslet bizdedir.

Bizler emanetin ne olduğunu ve son nefese kadar o emanetin bekçisi olmanın gönüllü neferleriyiz.

Bizler sadakatin en zor anlarda bile bize verilmiş bir hak emri olduğunu bilerek evvel davasına sonra da liderine sadık kalmanın insanlık borcu olduğunu bilenleriz.

Bizler paradan daha değerli bir şeyin tadına varmışız bir kere: üretmenin, paylaşmanın ve helalleşmenin.

Allah bizi bu yoldan ayırmasın. Velevki nefisle mücadeledir ya hayat nefsimize yenik düşürmesin.

2020 senesi bizim senemiz olsun: kardeşliğin, ortaklığın ve helal kazancın.

2020 senesi MÜSİAD'ın senesi olsun.

Abdurrahman KAAN

GENEL BAŞKAN